

Комина В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лисько Т.Д., к.ю.н., доцент

КЛАСИФІКАЦІЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Корупція протягом багатьох століть є одним із видів правопорушення, що заважає розвитку держави. І ті країни світу, що змогли побороти корупцію, тобто зменшити її кількість, мають добре розвинену економіку, стабільні демократичні інститути та високий рівень життя. Україна на сьогодні є лише на шляху боротьби з корупцією, посилює заходи для запобігання корупційним проявам, створює держані органи, які спеціалізуються саме на боротьбі з корупцією, розробляє нові нормативно-правові акти та детальніше тлумачить і вносить зміни до Кримінального кодексу України (далі КК України).

Задля проведення антикорупційної реформи, проголошеної у 2014 році, у КК України було внесено зміни, якими закріплено поняття корупційних злочинів та посилення заходів відповідальності за них. Передусім, необхідно звернути увагу на те, що являє собою корупція. Так Савченко А.В. вважає, що корупція – це багатокомпонентне негативне явище, яке охоплює не лише соціальні, правові, економічні, а й морально-психологічні чинники, які зумовлюють використання особами наданих їм повноважень з метою вчинення неправомірних дій, які задовольняють їхні корисливі інтереси [1]. Законодавче визначення корупції подано у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р., яка визначає корупцію як використання особами, які наділені службовими повноваженнями державного органу чи органу місцевого самоврядування (або особами, прирівнюваними законом до таких), своїх повноважень та пов'язаних із ними можливостей задля одержання неправомірної вигоди або обіцянки її надання для себе чи інших осіб або надання такої вигоди чи обіцянки з метою схилити особу, яка наділена службовими повноваженнями, до їх протиправного використання або використання пов'язаних з ними можливостей [2].

Якщо говорити про класифікацію корупційних злочинів за чинним КК України, то з цього приводу існують різні підходи. Узагальнено під класифікацією злочинів (у тому числі корупційних) слід розуміти їх поділ на групи (категорії) залежно від того чи іншого критерію. Так, законодавець, згруповуючи корупційні злочини у примітці до ст. 45 КК України, умовно розмежував їх на дві групи: злочини, що можуть визнаватись корупційними за умови вчинення їх шляхом зловживання службовим становищем; власне корупційні злочини, більшість з яких

зосереджені у розділі, який охоплює злочини у сфері діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг (виняток становлять лише злочини, передбачені ст. 210, ст. 354 КК України).

На основі дослідження характерних ознак можна поділити корупційні злочини: за суб'єктом вчинення на: злочини, які вчинили спеціальні суб'єкти та злочини, які вчинили загальні суб'єкти; за суб'єктом відповідальності розділити їх на: злочини, до відповідальності за вчинення яких притягуються фізичні особи та злочини, відповідальність за вчинення яких покладається на юридичних осіб.

Можна також поділити власне корупційні злочини на більш деталізовані види. Так, заслуговує на увагу класифікація, притаманна практиці багатьох зарубіжних держав, яка здійснюється на підставі ролі суб'єкта у вчиненні корупційного злочину. На цій підставі виділяють активні та пасивні корупційні злочини. До перших належать такі корупційні правопорушення, які вчиняють загальні суб'єкти, – це пропозиція, передавання, надання або обіцянка надання неправомірної вигоди, а пасивні – спеціальні його суб'єкти (службові особи, особи, які надають публічні послуги, тощо), які отримують таку вигоду.

Розмежувати корупційні злочини можливо за іншим критерієм – за родовим об'єктом посягання: корупційний злочин проти власності; корупційний злочин у сфері господарської діяльності; корупційний злочин проти громадської безпеки; корупційні злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

За критерієм підслідності, про яку йдеться у ст. 216 КПК України, можна виділяти такі види корупційних злочинів: ті, досудове розслідування по яких здійснюють слідчі органів Національної поліції; ті, досудове розслідування по яких здійснюють слідчі органів безпеки; ті, досудове розслідування по яких здійснюють слідчі державного бюро розслідувань; ті, досудове розслідування по яких здійснюють детективи НАБУ – Національного антикорупційного бюро України [3].

Розмежувати корупційні злочини можливо й за іншими критеріями, зокрема: за предметом корупційного злочину (предметні і безпредметні); за метою корупційного злочину (наприклад, ті, що передбачають мету одержання будь-якої неправомірної вигоди, та ті, що її не передбачають), а також за якими-небудь іншими ознаками складів корупційних злочинів чи іншими критеріями.

Отже, класифікація корупційних злочинів має вагоме теоретичне і прикладне значення. Корупційні злочини загалом класифікуються на види за характером злочинного діяння, саме вона дозволяє розмежовувати корупційні злочини від інших видів злочинів, у сфері надання публічних послуг особою, яка наділена службовими повноваженнями.

Література

1. Савченко А.В. Корупційні злочини: навч. посіб. / Центр учбової літератури Національної академії внутрішніх справ. 2016. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream.pdf>
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 49-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

УДК 343.349(043.2)

Коргунова Г.М., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Сисоєва В.П., к.ю.н., доцент

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ПРАВ ЖУРНАЛІСТІВ

Актуальність кримінально-правової охорони діяльності журналістів є однією з найгостріших проблем в Україні. Іноді ініціативні дії журналістів можуть бути незручними для суб'єктів суспільних відносин, які ведуть протиправний спосіб життя або недобросовісно здійснюють професійну діяльність. Демократичні перетворення, що відбуваються в державі, передбачають відповідне «перезавантаження» суспільної свідомості загалом і відповідних елементів механізму соціального захисту, зокрема. За сучасних реалій як ніколи підвищується цінність та актуальність достовірної інформації.

Засоби масової інформації (далі – ЗМІ) стають основним джерелом, що формує уявлення людини про реалії навколишнього світу. Масова інформація є одним з основних інструментів соціального регулювання. Поширюючи ті чи інші повідомлення та матеріали, ЗМІ створюють певну громадську думку, формуючи тим самим у людей певні погляди та настрої.

Професійна діяльність журналістів та їх права є комплексною кримінально-правовою категорією, будучи інколи і мотивом вчинення злочинів проти життя, здоров'я та волі журналіста, тому часто успіху протидії злочинності у сфері журналістики сприяє їх наполегливість, принциповість та непоступливість. У гонитві за істиною вони наражають себе та своїх родичів на небезпеку [1, с. 176].

Питання щодо захисту законної професійної діяльності журналістів в Україні продовжує й надалі залишатися резонансним з огляду на особливості кримінально-правового забезпечення свободи слова та діяльності ЗМІ в Україні. В українському законодавстві встановлений порядок здійснення законної професійної діяльності журналістів та поставлено під кримінально-правову охорону.